

Hämeen liiton terveiset Sipilän hallituksen 1. budjettiriiheen: talouteen vauhtia alueiden vahvuuksia hyödyntäen!

Suomen tilanne on vaikea. Ratkaisuja uuteen kasvuun, työllisyyden kohenemiseen ja investointien vauhdittamiseen on yhä enemmän haettava eri alueiden voimavarojen tunnistamisesta ja valjastamisesta. Tämä edellyttää muun muassa panostuksia liikennejärjestelmään, bio- ja kiertotalouden sekä uusiutuvan energia hyödyntämiseen ja osaamisperustan vahvistamiseen.

Hämeen liitto kiinnittää vuoden 2016 valtion talousarvion valmistelussa ja siihen liittyvässä hallitusohjelman toimeenpanossa huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

Keskeneräiset liikennehankkeet vietävä ensin loppuun

Valtatie 2

Parannustyöt valtatiellä 2 ovat edelleen kesken Forssan eteläpuolella ja Humppilassa. Forssan eteläpuoleisen osuuden lisärahoitustarve on noin 8 milj. euroa ja Humppilan osuuden 4 milj. euroa. Korjaustyö on saatettava tiesuunnitelman mukaisesti valmiiksi, jolloin myös korjausinvestoinneista saadaan täysimääräinen hyöty.

Kiireellisimmin korjausta vaativille ja tien välityskykyyn parhaiten vaikuttaville teosille on vahvistettu toteuttamisvalmis tiesuunnitelma, josta osa on toteutettu ja osin työt jääneet kesken johtuen määrärahojen niukkuudesta. Korjauksissa on kysymys ensisijaisesti elinkeinoelämää palvelevan raskaan liikenteen kuljetusolosuhteiden ja liikenneturvallisuuden parantamisesta. On myös huomattava, että voimakkaan rakennemuutoksen kokeneen, nyt erityisesti elintarvike- ja bioteknologian kautta uutta yritystoimintaa luovan Forssan seudun liikenneyhteydet pääkaupunkiseudulle ovat valtatie 2 varassa.

Valtatien 2 korjauksen jatkaminen sisältyy Uudenmaan Ely-keskuksen Liikennevirastolle vuoden 2015 keväällä tekemään esitykseen hallituskaudella toteutettavista liikennehankkeista. Valtatien 2 välityskyvyn parantaminen sisältyy myös Kanta-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelman pohjalta vuonna 2014 allekirjoitettuun Liikenneviraston, Uudenmaan Ely-keskuksen, kuntien ja Hämeen liiton yhteiseen aiesopimukseen. Valtatie 2 on osa EU:n TEN-T kattavaan verkkoa.

Hämeen liitto esittää, että valtion vuoden 2016 tulo- ja menoarvioon sisällytetään 12 miljoonaa euroa valtatie 2 korjaustöiden jatkamiseen.

Valtatien 10 liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn parantaminen Hämeenlinnassa

Itä-länsi -yhteyden sujuvoittaminen on välttämätöntä erityisesti Pietarin seudun avaamien matkailu- ja liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämiseksi koko eteläisessä Suomessa. Valtatiellä 10 on siinä keskeinen rooli.

Valtatietä 10 on Hämeenlinnan kohdalla osittaiskorjattu, mutta määrärahojen niukkuudesta johtuen korjaustöitä ei ole saatettu elinkeinoelämän kuljetusten vaatimaan ja liikenneturvallisuuden edellyttämään tasoon.

Valtatie 10 ruuhkautuu pahasti jo nyt erityisesti Hämeenlinnan kantakaupungin alueella ja edelleen siitä itään Ruununmyllyn ja Eteläisten välillä. Valtatien 10 välityskyvyn parantaminen on käynnistettävä vaiheittain välillä valtatie 3 – Ruununmylly - Eteläinen. Kiireellisimpiä ovat liittymäjärjestelyjen parantaminen Hämeenlinnan Siirissä sekä Katuman ja Katisten alueilla. Ruununmyllyltä itään Eteläisiin parannustyö on käynnistettävä alueelle laaditun tiesuunnitelman pohjalta. Ruununmylly-Eteläinen osuuden kustannusarvio on noin 15 milj. euroa. Liittymäjärjestelyt tulisi toteuttaa valtion ja Hämeenlinnan kaupungin yhteistyösopimukseen perustuen. Hämeenlinnassa toimivan terästehtaan SSAB:n tuotteiden päivittäiset maantiekuljetukset kulkevat edellä mainitun Katuman liittymän ja valtatie 10 kautta. Korjauksella on siis hyvin merkittävä elinkeinopoliittinen merkitys.

Hämeen liitto esittää, että valtion vuoden 2016 tulo- ja menoarvioon sisällytetään 4 miljoonan euron määräraha valtatie 10 liittymien välityskyvyn ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi Hämeenlinnassa sekä 15 miljoonaa euroa valtatie 10 parannustyön jatkamiseksi Hämeenlinnassa välillä Ruununmylly – Eteläinen.

Päärata

Pääradan välityskyvyn parantaminen on edellytys koko valtakunnan raideliikennepalvelujen parantamiselle kysyntää vastaavaksi. Jo käynnistetty hankkeen ensimmäinen vaihe välillä Pasila-Riihimäki, mukaan lukien Riihimäen aseman korjaus, tulee viedä eteenpäin liikennepoliittisen selonteon ja valtion vuoden 2015 talousarvion kirjausten mukaisesti. Suunnitteluvalmius toisen vaiheen saumattomaan toteuttamiseen yhtäjaksoisesti ensimmäisen vaiheen jälkeen on turvattava.

Pääradan välityskykyä on parannettava Pasila-Riihimäki –vaiheen jälkeen Riihimäki-Hämeenlinnan välillä ja varauduttava maankäytöllisesti lisäraiteisiin aina Tampereelle asti. Riihimäki – Hämeenlinna rataosuudella asemanseutujen kehittämiseen on saatava vauhtia valtion, kuntien ja muiden asemanseudun toimijoiden yhteisvoimin. Keskeistä on ratkaista liityntäpysäköintiin liittyvät ajankohtaiset ongelmat ja mahdollisuudet. Asemalaitureiden mitoitus muodostaa ongelmia erityisesti pysäkeillä. Asemien ja pysäkkien varustetasoa tulee parantaa.

Suomen kasvukäytävä

Hallitusohjelman mukaan ”Hallitus tukee kaupunkiseutujen ja kasvukäytävien sekä eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvan kilpailukyvyn parantamista muun muassa kehittämällä sopimus pohjaista yhteistyötä valtion kanssa”. Tätä ***hallitusohjelman linjasta toteuttava sopimus valtion ja kasvukäytävän kanssa tulisi valmistella pikaisesti koskemaan Helsingistä Hämeenlinnan kautta Tampereelle ulottuvaa Suomen kasvukäytävää.*** Suomen kasvukäytävä soveltuu tähän hyvin ja voi toimia myös pilottina muille. Se on jo valmiiksi organisoitunut, yhteistyön painopisteitä sekä visio on kasvukäytävän toimijoiden kesken valmisteltu ja käynnistetty niitä toteuttavia aluerahoitteisia hankkeita.

Kantatie 54

Kantatiellä 54 Tammelasta Forssan seudulta Riihimäen kautta Lahden seudulle Hollolaan on itä-länsi -suuntaisessa liikennejärjestelmässä keskeinen rooli, erityisesti raskas liikenne käyttää tieosuutta yhä enemmän. Raskaan liikenteen osuus onkin tiellä korkea, noin 15 % vuorokausiliikenteestä. Kantatien 54 parantamiseksi on laadittu

kehittämisselvitys (Uudenmaan Ely-keskus 2013). Toimenpiteet eivät kuitenkaan ole edenneet kehittämissuunnitelman laatimisen jälkeen. Toteutukseen johtavaa suunnittelua tulee viedä eteenpäin. Erityisesti Riihimäen kaupunkiseudulla tarvitaan liittymien ja tien välityskyvyn parantamistoimenpiteitä. Erityisen kiireellisiä ovat tieyhteyteen kytkeytyvien kehittyvien elinkeinoalueiden liikennejärjestelyt.

Kantatien 54 parantaminen edellyttää ensivaiheessa tiesuunnitelman laatimista ongelmallisten kohtien parantamiseksi välillä Loppi – Riihimäki – Oitti. Tiesuunnitelman pohjalta parantamistoimenpiteet tulee sisällyttää toteutusohjelmiin.

Perusväylänpito

Erityistä huolta aiheuttaa teiden heikko ja yhä paheneva kunto. Uudenmaan Ely-keskuksen liikennevastuualueen tieverkolle osoitettu perusväylänpidon rahoitus on tällä hetkellä noin 90 milj. euroa vuodessa. Alueen korjausvelan suuruudeksi Ely-keskus on arvioinut 230 milj. euroa ja se kasvaa koko ajan.

Hämeen liitto pitää välttämättömänä, että perusväylänpidon rahoitusta lisätään niin, että se Uudenmaan Ely-keskuksen osalta palautuu vähintään 100 milj. euron tasoon.

Maaseudun tieverkon kunnossapidon rahoitusta on nostettava pitkäjänteisellä ohjelmalla, jotta riittävä palvelutaso maaseudun asumisen, puutavaran ja maaseudun elinkeinojen kuljetusten kannalta voidaan saavuttaa.

Hämeenlinnan vankilan uusinvestoinnista tehtävä päätös

Hämeenlinnassa on toiminut vankila 1300-luvulta lähtien. Perinteet ovat pitkät ja alan monipuolista osaamista on ehtinyt kertyä todella paljon. Nyt erityisen ajankohtaista on Hämeenlinnan vankilan rakennuskannan uudistaminen. Paljuselleistä eroon pääseminen on myös ihmisoikeuskysymys.

Hämeenlinnan vankilan rakennuskannan uudistamisesta tulisi päättää pian, mieluiten jo budjettiriihessä Rikosseuraamuslaitoksen 30.10.2014 julkaiseman toimitilavision mukaisesti niin, että Hämeenlinnan vankilaan vankisairaalarakennuksen yhteyteen rakennetaan naisvangeille 80-paikkainen uudisosa, joka suunnitellaan pyrkien moderneihin, naisten erityistarpeet huomioon ottaviin ratkaisuihin. Hankkeen kustannusarvio on noin 25 milj. euroa.

Suunnittelussa kunnianhimoiseksi tavoitteeksi on asetettu maailman modernein vankila, jossa yhdistyvät toiminnan laatu ja taloudellisuus. Tulevaisuuden vankilakonseptin mukainen tarveselvitys Senaatti -kiinteistöjen kanssa on valmistunut kesäkuussa ja hankesuunnittelu tulisi käynnistää. Hämeenlinnassa tehtävän konseptin pilotoinnin tarkoitus on toimia jatkossa yleisesti mallina tulevalle vankilarakentamiselle Suomessa.

Vankilan sijainti Suomen väestöllisessä keskipisteessä korostuu eteläisen Suomen väestömäärän kasvaessa, mikä tarkoittaa myös rikosten ja sitä kautta vankien lukumäärän painottumista eteläiseen Suomeen. Hämeenlinnan vankila on ainoa suljettu naisvankila. Sinne on myös jo keskitetty useita valtakunnallisia rikosseuraamusalan toimintoja. Vankilalla on erinomaiset edellytykset tiivistää edelleen yhteistyötä muun muassa poliisin ja puolustushallinnon kanssa.

Bioteollisuuden investointeihin vauhtia

Hallitusohjelmassa painotetaan puhtaita ratkaisuja ja biotaloutta. Tavoitteena on, että Suomi on bio- ja kiertotalouden sekä cleantechin edelläkävijä. Kanta-Häme toteuttaa osaltaan hallitusohjelmaa. Maakunnassa pyritään hyödyntämään kiertotalouden kasvavia mahdollisuuksia. Forssan kaupunkiseutu Kanta-Hämeessä on kiertotalouden edelläkävijä. Siellä sijaitsee kasvava kiertotalouden ympärille muodostunut keskittymä, joka on jo synnyttänyt monipuolisia teollisia symbiooseja. **Forssan seudulle on vireillä mittavia kiertotalouteen nojautuvia bioteollisuusinvestointeja. Nyt on tärkeätä, että myös valtio omilla toimillaan edistää ja mahdollistaa suunniteltujen investointien toteutumista. Investointien toteutumista jarruttaa muun muassa epätietoisuus valtion bioteollisuuslaitoksia koskevasta tuki- ja toimintapolitiikasta. Tukipolitiikan tulee mahdollistaa uuden sukupolven sekä jo olemassa olevaan teknologiaan perustuvien kiertotalouden ja materiaali kierrätykseen perustuvien hankkeiden toteuttaminen.**

Lounais-Hämeen logistinen sijainti ”peltosuomen” keskellä tuo merkittävän logistisen edun peltopohjaisen biomassan hyödyntämiseen sekä elintarvike-, rehu- ja energia-tuotannossa. Envor Groupin suunnittelemassa uuden tyyppisessä biojalostamossa yhdistetään eri tuotantoteknologiat parhaan mahdollisen lisäarvon saavuttamiseksi.

Kanta-Häme on suotuisaa puuston kasvualuetta ja yksi merkittävimmistä elintarvikkeiden tuotantoalueista. Metsäenergia käytön lisäämiselle Kanta-Hämeessä on erinomaiset edellytykset: puun kasvun vuotuinen tuotto on hyvä ja saavutettavuus on erinomainen suhteessa energiaa tarvitseviin kohteisiin.

Pienpuun energia- ja investointitukijärjestelmiä on kehitettävä sekä turvattava riittävät voimavarat valtion talousarviossa, jotta metsäenergiaa hyödyntäville, työtä ja toimeentuloa luoville hankkeille, kuten Kanta-Hämeessä Hattulan Merveen suunnitellulle Etelä-Suomen bioenergiakeskukselle, luodaan edellytyksiä.

Alueiden kilpailukyvyyn vahvistamiseen uusimuotoinen maakunnan kehittämISRaha

Alueiden kilpailukyvyyn ja älykkään erikoistumisen vahvistamiseen tarvitaan lisää vauhtia ja työvälaineitä. Viime vaalikaudella lopetetun maakunnan kehittämISRahan tilalle tulisi nyt rakentaa nopea ja ketterä kehittämISRahoitusväline hallituksen kärkihankkeita (erityisesti biotalous ja digitalisaatio) tukevaan ja kilpailukykyä vahvistavaan aluelähtöiseen kehittämistoimintaan. AluekehittämISRanomaisina toimivat maakunnan liitot ovat tämän rahoituksen luonteva myöntäjä ja hankkeiden kokoaja.

Tällä kyettäisiin saamaan aikaan alueiden kehityspotentialissa, uusiutumisessa ja kilpailukyvyssä tavoiteltavia muutoksia etenkin Etelä-Suomessa, jossa väestön, osaamisen ja yritysten painopiste sijaitsee. Uuden instrumentin avulla voitaisiin käynnistää innovaatiotoimintaa ja parantaa T&K-hanketoiminnan edellytyksiä lisäten myös mahdollisuuksia hyödyntää Euroopan unionin rahoitusvälineitä. Tämänkaltaisen rahoituksen puuttuminen on erityinen ongelma Etelä- ja Länsi-Suomessa, koska täällä rakennerahastorahoituksen osuus on merkittävästi muuta maata pienempi.

Alueiden uusiutumista vauhdittavan maakunnan kehittämISRahan määrä vuositasolla olisi 20 miljoonaa euroa vuosina 2015–2018 eli yhteensä 80 milj. euroa. Rahoitus olisi perusteltua pääosin kohdentaa hallitusohjelmassa kärkihankkeisiin ja korjausvelan vähentämiseen varatusta 1,6 miljardista eurosta.